

۶- بررسی و رسیدگی به تبدیل به احسن رقبات موقوفات
۷- اتخاذ تصمیم و ارائه پیشنهادات لازم در خصوص آن دسته از رقباتی که در طرح های حریم حرم مطهر و شهرداری ها قارمی گیرد.

مهمترین موضوعات بررسی شده در جلسات کمیسیون موارد ذیل بود:

- ❖ بررسی اجاره اراضی امانی در اختیار شرکت ها و سازمان ها
- ❖ تعیین تکلیف اعتبارات انباشته موقوفاتی
- ❖ بررسی پیشنهادات مربوط به پذیرش وقف های جدید
- ❖ جلب سرمایه در خصوص احیاء رقبات فاقد درآمد
- ❖ بررسی وضعیت رقبات تصرفی و اتخاذ تصمیم در خصوص آنها
- ❖ بررسی مطالبات آستان قدس رضوی از دولت
- ❖ بررسی نیات متعذر المصرف
- ❖ بررسی موقوفات و رقبات تخریبی اطراف حرم مطهر
- ❖ بررسی میزان درآمدهای وصولی هر یک از شهرستان های بهره بردار از رقبات موقوفاتی
- ❖ تعیین تکلیف رقبات فاقد درآمد/کم درآمد و بررسی دلایل آنها و ارائه راهکار

۲) کمیسیون ماده ۲ و بازگشت موقوفات به حالت اولیه

پس از پیروزی انقلاب اسلامی و تدوین قانون اساسی و تشکیل ارکان مهم این نظام مقدس، امام خمینی (ره) در سال ۱۳۶۱ دستور فرمودند: «موقوفات باید به حالت اولیه خود برگردند».

این فرمان سرآغازی شد تا موقوفاتی که در دوره طاغوت از وقفیت خارج شده بودند به دامان وقف بازگردند؛ چرا که در طول تاریخ مخصوصاً در دوران ستمشاهی و بالأخص در جریان اصلاحات ارضی زمان پهلوی، بسیاری از موقوفات اعم از موقوفات عام و موقوفات خاص از تصرف وقف خارج و به تدریج از بین رفته بود.

به همین منظور در ۱۳۶۳/۰۱/۲۸ قانونی تحت عنوان «قانون ابطال اسناد فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه» در مجلس شورای اسلامی تصویب رسید که به موجب آن مقرر گردید: از تاریخ تصویب این قانون، کلیه موقوفاتی که بدون مجوز شرعی به فروش رسیده یا به صورتی به ملکیت درآمده باشد به وقفیت خود بازمی گردد و اسناد مالکیت صادر شده باطل و از درجه اعتبار ساقط است.

این قانون همراه آیین نامه اجرایی آن، در چند ماده و تبصره در تاریخ ۱۳۶۳/۰۳/۰۳ به تایید شورای نگهبان رسید و برای اجرا ابلاغ شد. با گذشت زمان، این قانون و تبصره های آن در تاریخ ۱۳۸۰/۰۸/۲ توسط مجلس شورای اسلامی مورد بازنگری قرار گرفت.

برابر ماده ۲ آیین نامه اجرایی این قانون، ادارات اوقاف و امور خیریه و متولیان موقوفات مکلف شدند با توجه به سوابق ثبتی موقوفات عامه ای که به فروش رسیده

کمیسیون های کلیدی حوزه موقوفات

همچنین علاوه بر موارد یاد شده این مدیریت مسئولیت دبیری کمیسیون های مهم و کلیدی در حوزه موقوفات را بر عهده دارد که به صورت اجمال این کمیسیون های تخصصی معرفی می شود:

۱) کمیسیون نظارت بر عواید و مصارف موقوفات

صیانت از حریم موقوفات و عمل بر ابر نیات واقفان و نظارت بر عملکرد نهادها و موسسات موقوفاتی یکی از تأکیدات و دغدغه های همیشگی تولیت های آستان قدس رضوی از گذشته تا کنون بوده است. به همین منظور و با هدف تعیین مصارف موقوفات و تفکیک انواع مصارف و تهیه مقدمات شناسنامه ای به منظور ثبت در دفاتر مربوطه، کمیسیون نظارت بر عواید و مصارف موقوفات متشکل از کلیه ساختارهای مسئول در حوزه موقوفات از اواخر دهه ۶۰ تأسیس شده است.

جلسات این کمیسیون به عنوان یک کار گروه تصمیم ساز و تخصصی به صورت منظم به ریاست قائم مقام وقت تشکیل شده و مصوبات آن پس از تایید تولیت معظم لازم الاجرا است. در سالهای ابتدایی موارد ذیل به دستور قائم مقام وقت در دستور کار این کمیسیون قرار گرفت:

- ۱- بررسی و تجزیه و تحلیل بودجه موقوفاتی
- ۲- بررسی میزان تحقق حقوق موقوفاتی که به سازمان ها و شرکت های وابسته واگذار شده اند.
- ۳- تعیین مناسبترین روش برای پیگیری رقباتی که از تصرف وقف خارج شده یا از عواید اندکی برخوردار هستند.

دستورالعمل این کمیسیون در دهه ۹۰ مورد بازنگری قرار گرفت و از آن به بعد شرح وظایف ذیل برای این کمیسیون تعیین شد:

- ۱- کنترل، تفکیک و نظارت بر مصارف موقوفاتی و اجرای نیات واقفان برابر مفاد وقف نامه ها
- ۲- بررسی و رسیدگی به موقوفاتی که علیرغم داشتن سابقه ثبتی یا مدارک وقفی، سوابق عمل به وقف در پرونده آنها موجود نیست
- ۳- بررسی و رسیدگی به موقوفاتی که به هر دلیلی در اختیار آستان قدس رضوی نمی باشد
- ۴- بررسی و رسیدگی به موقوفاتی که درآمد حاصل از آنها ناچیز است و یا فاقد درآمدی باشد
- ۵- پیشنهاد سرمایه گذاری مناسب عواید مازاد بر مصارف موقوفات ناشی از وصول حق تقدیمی و ... و همچنین نحوه هزینه اعتبارات جاری و انباشته موقوفات